ZNAMENJA
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

THE SYMBOLS
OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

Priredio / Prepared by

mr. sc. Davor Brunčić

Osijek, 2003.

Nakladnik / Publisher
Osječko-baranjska županija / Osijek-Baranja County
Osijek, Trg Ante Starčevića 2

Prijevod / Translated by
mr.sc. Tihomir Živić

Grafički prikazi / Graphics
3D studio Osijek

Tisak / Printed by
Grafika Osijek

UDK 953-97848-5-9

KAZALO / TABLE OF CONTENTS

ZNAMENJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

I. Pristup 5
II. Nastanak znamenja Osječko-baranjske županije 7
III. Znamenja Osječko-baranjske županije 10
1. Grb Osječko-baranjske županije 10
2. Zastava Osječko-baranjske županije 14
3. Pečat Osječko-baranjske županije 14
IV. Uporaba znamenja Osječko-baranjske županije 15
Odluka o uporabi grba, zastave i imena Osječko-baranjske županije 15
V. Grafički standardi znamenja Osječko-baranjske županije 19

THE SYMBOLS OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

I. Approach 41
II. The Design of the Osijek-Baranja County Symbols 43
III. The Symbols of Osijek-Baranja County 46
1. Coat of Arms of Osijek-Baranja County 46
2. Flag of Osijek-Baranja County 50
3. Seal of Osijek-Baranja County 51

I.

PRISTUP

Čovjek već od ranih početaka svoje povijesti iskazuje potrebu simboličkog predstavljanja svoga identiteta i identiteta zajednice kojoj pripada. Taj je identitet prikazivao imenom i audiovizuelnim obilježjima koji dobijaju karakteristike (grafičkih i zvučnih) simbola. Simbol je vezan s čovjekovom sklonošću ka apstraktnom i s težnjom za identificiranjem s apstraktnim zajedništvom. Otuda simboli ove vrste potiču u čovjeka osjećaj pripadnosti. Simboli su reprezentativni grafički ili drugi znaci koji osobu, pojavu ili drugi objekt koji predstavlja čini prepoznatljivim. Stoga je on sastavni dio identiteta onoga koga simbolizira bilo da je riječ o statusu, vlasti, privilegijama, položaju, zvanju ili drugom sadržaju koji posjeduje onaj koga simbol u tom svojstvu prestavlja. Simbol je dio folklorne baštine i obavezne protokolarne scenografije, ali ima i daleko dublji smisao. Povijest nam svjedoči kako simboli nadživljuju sadržaje koje reprezentiraju. Kada je riječ o ljudskoj zajednici i oblicima njenog organiziranja, on se najčešće javlja u vidu grba i pečata, zastave, javnih priznanja (odlikovanja), blagdana i drugih statusnih znamenja.

Pojava grba seže u početak 12. stoljeća, a vezana je uz križarske vojne u kojima su pojedini feudalci posebnim bojama i znakovima obilježavali vojnike kako bi se razlikovali od vojnika drugih feudalaca. Ti su znakovi uskoro postali trajni simboli tih feudalaca, to jest njihovi grbovi. Grbove su uskoro prihvatili i ostali slojevi stanovništva - niže plemstvo, građanstvo, te crkve i korporacije (cehovi i dr), pojedini gradovi i dr. Njihova se uporaba proširila iz zapadne Europe u druge krajeve, pa su tako dospjeli i u naše zemlje. Prvi grbovi u Hrvatskoj i Slavoniji javljaju se polovinom 13. stoljeća, poglavito kao obilježja identiteta plemićkih obitelji, a tek potom pojedinih gradova i širih teritorijalnih jedinica.

Zastave imaju praktičnu funkciju, a ta je oduvijek bila društvena komunikacija. Zastave, pogotovo nacionalne, potiču pripadnika naroda da osjeća i djeluje na određen način. One predstavljaju ili čine prepoznatljivim postojanje, prisutnost porijeklo, vlast, posjedovanje, odanost, slavu, vjerovanja, ciljeve i status cijelog jednog naroda. Zastavama se iskazuje čast i sramota, upozorenje i poticaj, prijetnja i obećanje, pohvala i osuda. One djeluju na dijete u školi, vojnika, birača, neprijatelja, saveznika i stranca.

Dakako, da navedena obilježja u ovom vremenu nemaju isto značenje kao u vremenu u kome su nastala, ali je nesumnjivo da su zadržala svoje mjesto i značaj u suvremenoj povijesti, makar kao znaci po kojima se njihovi nositelji prepoznaju i razlikuju jedni od drugih. I skup svih simbola današnjih država, pokrajina i drugih užih teritorijalnih cjelina poput gradova, čine riznicu civilizacijske i kulturne baštine suvremenog svijeta bogatijom i potpunijom.

I Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi[1] predmijeva postojanje te uređuje znamenja identiteta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj među kojima su i županije. Prema članku 10. i županija može imati svoj grb i zastavu. Jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave može imati grb i zastavu. Grb i zastava jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuju se statutom ili statutarnom odlukom uz prethodno odobrenje središnjeg tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Kako Zakon kazuje, grb mora biti heraldički ispravan i opisan po pravilima heraldike. Grb se sastoji isključivo od štita i sadržaja unutar njega. Jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave u pravilu preuzima svoj povijesni grb i zastavu.

Županija može odobriti uporabu grba fizičkim i pravnim osobama ako ocijeni da je to u interesu županije. Prema određenju Zakona, na temelju mjerila koja općim aktom utvrdi predstavničko tijelo, poglavarstvo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može odobriti uporabu grba i zastave pravnim osobama radi promicanja interesa općine, grada ili županije.

Pravilnikom o postupku davanja odobrenja grba i zastave jedinici lokalne samouprave[2] uređena su pitanja davanja odobrenja, vođenja očevidnika o odobrenim grbovima i zastavama te druga pitanja od značaja za izradu i uporabu ovih znamenja.

Istovjetno opredjeljenje sadržavao je i Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi iz 1992. godine (važeći u trenutku ustanovljenja znamenja Županije)[3]. Zakon o ustanovama[4] aplicira i proširuje ovo određenje i na ime županije, tako da nadležno tijelo daje odobrenje za unošenje naziva županije i njenih izvedenica, njezinog grba i zastave i njihovog oponašanja u ime i obilježje ustanove. Ove odrednice uputile su Poglavarstvo Županije na poduzimanje radnji usmjerenih iznalaženju primjerenih znakovnih obilježja Osječko-baranjske županije.

Deseta obljetnica postojanja Osječko-baranjske županije[5] prigoda je za predstavljanje njezinih znamenja, ne samo povijesti radi, već prije svega radi omogućavanja i osiguravanja njihove pravilne primjene. Pri tome spoznaja o značenju ovih statusnih simbola općenito, a osobito značenja grafičkih simbola u znamenjima ove Županije pridonijet će ovome htijenju.

---

[1] Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi "Narodne novine" broj 33/01.

[2] "Narodne novine" broj 94/98.

[3] Članak 9. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi "Narodne novine" broj 90/92.

[4] Članak 18. Zakona o ustanovama "Narodne novine" broj 76/93.

[5] Županije su kao jedinice teritorijalne samouprave ustanovljene u ustavno-pravnom poretku Republike Hrvatske Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi iz 1992. godine sukladno Ustavu Republike Hrvatske iz 1990. godine. Nakon provedenih izbora, prva Skupština Osječko-baranjske županije konstituirana je 15. travnja 1993. godine.

II.

NASTANAK ZNAMENJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Značaj i značenje znamenja ne dopušta improvizacije, brzopleto i neutemeljeno odlučivanje kao ni površno i nestručno izvođenje, već planski pristup ostvarenju ove zadaće. Stoga je sačinjena projektna studija "Znamenja Županije Osječko-Baranjske"[6]. Svrha ovog materijala bila je utvrđivanje i pružanje metodološke, informacijske, dokumentacijske i druge osnove za stručan pristup izvedbi ovoga projekta. Ona je rezultat istraživanja raspoloživih stručnih i povijesnih izvora koji se bave oblikovanjem i opisivanjem grbova, pečata, zastava i drugih znamenja identiteta[7] odnosno drugih povijesnih izvora koji ukazuju na podatke i činjenice relevantne za pristup utvrđivanja sadržaja i oblikovanja znamenja Osječko-baranjske županije. Rezultati provedenih istraživanja prikazani su sažeto, samo u mjeri dostatnoj za uočavanje svih bitnih elemenata i odlučivanje o ovim pitanjima od strane nadležnih tijela Županije. Ova studija bila je predmetom razmatranja i Poglavarstva i Skupštine Županije i podloga donošenja odgovarajućih odluka.

Sadržaj znamenja determiniran je zahtjevom da ono simbolizira identitet onoga koga predstavlja. Znamenje nije tek puki ures koji je dopušteno proizvoljno koncipirati. Uvažavajući to opredjeljenje, zahtjev za definiranjem sadržaja znamenja zapravo znači traženje izvora toga identiteta. A identitet jedne države, regije, grada ili druge teritorijalne jedinice čine njeni povijesni korijeni - sve ono što se u njoj ili u vezi s njom zbivalo. Čine ga i njeno ime i povijest njena nastanka, njeno urbano naslijeđe i imena njenih naselja, ulica i trgova. Čini ga i njen status i njeno pravo da manje - više samostalno uređuje vlastito ustrojstvo i svoje funkcije svojim normativnim aktima, kao i simboli tog statusa. Čine ga i ljudi koji su u njoj živjeli, i žive, i stvaraju.

Dakako, posezanje za tradicijom ne znači niti smije značiti povratak u minula vremena radi doslovnog prenošenja oblika artikulacije određenih interesa u ovo naše vrijeme. Tradicija je nužna radi pravilne identifikacije onoga što čini civilizacijsko dostignuće koje predstavlja jedino valjanu osnovu davanja odgovora na pitanja što ih današnjici postavlja budućnost.

---

[6] Studija je izrađena u okviru Projekta "Sustavni pristup ustrojstvu Županije Osječko-Baranjske kao jedinice lokalne samouprave i uprave Republike Hrvatske", Arhiv Osječko-baranjske županije, Osijek, 1993.

[7] Studija se osobito temelji na rezultatima proučavanja pomoćnih povijesnih znanosti - heraldike (grboslovlja) koja proučava postanak, razvitak i umjetničko oblikovanje grbova kao i sfragistike (pečatoslovlja) koja se bavi nastankom i razvitkom te izradbom i uporabom pečata i pečatnjaka.

Na ovo izvorište upozorava i upućuje i Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi određenjem o pravilu preuzimanja svog povijesnog grba i zastave te odredbom po kojoj središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu može uskratiti odobrenje za grb i zastavu ako se grb ili zastava nedovoljno razlikuju od grba ili zastave druge jedinice lokalne ili područne samouprave[8].

Proučavanje izvorišta identiteta područja, danas organiziranog kao Osječko-baranjska županija upućuje na izučavanje povijesnog i heraldičkog naslijeđa ovog područja. Riječ je o grbovima, pečatima i zastavama koji su ovo područje odnosno njegove dijelove zastupali u minulom vremenu. Kako Osječko-baranjska županija u prostornom obuhvatu određenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj nema svoju povijesno-prostornu tradiciju, to se heraldičko naslijeđe odnosi na šira područja kojima je i današnja Županija pripadala (regiju Slavoniju i Baranju i Virovitičku županiju) odnosno na općine i gradove u njenom sastavu (Osijek, Đakovo i Valpovo). Analiza povijesnog i heraldičkog naslijeđa ukazuje na grbove, pečate i zastave koji su povijesno obilježavali ovo područje a koje bi prigodom razmatranja prijedloga i identifikacije elemenata budućih znamenja Osječko-baranjske županije valjalo respektirati. Pri tome valja ukazati na značaj i značenje ne samo znamenja teritorijalnih jedinica (regije, županija i gradova) već i heraldička obilježja znamenitih i moćnih velikaških obitelji ovog područja (Korogy, Gorjanski, Morović i dr.) koje su kao vlasnici pojedinih gradova i područja ili pak moćni banovi obilježili povijest ovoga područja. U povijesnom smislu, ovdje se osobito ističu heraldičko nasljeđe Slavonije[9] i Virovitičke županije[10].

---

[8] članak 10. stavak 5. Zakona

[9] Grb "Kraljevstva slavonskoga" prema povelji podijeljenoj od ugarsko-hrvatskog kralja Vladislava II. Jagelovića 8. prosinca 1496. (izvorna listina čuva se u tzv. škrinji privilegija u Državnom arhivu u Zagrebu) je slijedeći: u modrom štitu dvije poprečne srebrne grede (koje po tekstu listine predočuju rijeku Savu i Dravu), između greda (rijeka) je crveno polje po kojemu lagano stupa kuna na desno (desna strana grba lijeva je gledatelju). Nad gornjom gredom u polju štita je zlatna (crvenkasta) šesterokraka zvijezda (simbol boga Marta). Oko štita je nakit - nad štitom šiljasta kaciga s čalmom, na njoj zlatno-modri i zelenkasti svitak, gdje se nalazi zatvoreno modro krilo na kojem je lik grba bez zvijezde. Modar i zlatni plašt spuštaju se od kacige i obavijaju štit u širem rasponu. Za Slavonski grb je, pak, izrečena ocjena da je najljepši hrvatski i zemaljski grb, visoko umjetnički kreiran i uz pridržavanje svih heraldičkih pravila svoga doba (M.Grakalić, Hrvatski grb, Zagreb, 1990, str.47).

[10] Grb Virovitičke županije posebno je značajno istaći s obzirom na činjenicu da se njeno sjedište unatoč imenu nalazilo u Osijeku. Povijest njegova nastanka i njegov saržaj najuže su povezani s uspostavljanjem same županije 1745. godine. Nakon izgona Turaka s ovog područja Austrija uspostavlja vojnu vlast u vidu vojne krajine, a 1736. godine ustanovljava i Zemaljsku vladu za Slavoniju koja je stolovala u Osijeku. Na zahtjev hrvatskog sabora da se "Dolnja Slavonija opet spoji sa ostalom kraljevinom", nakon određenih priprema 1745. godine Slavonija je izdvojena iz Vojne krajine i sjedinjena s banskom Hrvatskom sa sjedištem u Zagrebu. Na taj način obnovljena je hrvatska srednjevjekovna tradicija županijskog ustrojstva i na ovom području, prekinuta turskom okupacijom. Virovitička županija je zadržala staro ime, ali je područjem znatno šira od stare (koja je obuhvaćala samo virovitičko područje). Sada je riječ o području koje obuhvaća i područje Broda, Podravske Slatine, Našica, Valpova i Osijeka. U početku, od 1745. godine skupština Županije naizmjence je zasjedala u Virovitici, Osijeku i Valpovu, a časnici Županije su stolovali u Virovitici i Osijeku. Vrlo brzo sjedište svih tijela i časnika Županije premješta se u Osijek. Virovitička županija povremeno i zakratko mijenja i ime (u Osječka), desetak godina prestaje postojati s privremenim ukinućem županijskog ustrojstva (u vrijeme apsolutizma), ali se obnavlja i do kraja svog postojanja nosi naziv Virovitička.

Prva županijska skupština novoustrojene Virovitičke županije održana je 9. prosinca 1745. godine u Nutarnjem gradu Osijeku (u osječkoj Tvrđi). Kako je županija trebala i svoj pečat s grbom, to je zaključila skupština zatražiti

Po Zaključku Skupštine, kojim je utvrđen i obvezatni sadržaj grba i zastave Županije čije se idejno oblikovanje povjerava natječaju, Poglavarstvo Županije raspisalo je natječaj za izbor idejnog rješenja grba i zastave Županije. Radi kvalitetne pripreme i provođenja natječaja, Poglavarstvo Županije je osnovalo Komisiju za provođenje natječaja za izradu idejnog rješenja znamenja Osječko-baranjske županije i Ocjenjivački sud ekspertskog sastava. Radi ocjene i odabira rješenja iz radova prikupljenih natječajem, Poglavarstvo je imenovalo članove Ocjenjivačkog suda ekspertskog sastava. Na natječaj je u otvorenom roku prispjelo ukupno 68 samostalnih radova. Nakon razmatranja svakog rada pojedinačno. Na toj osnovi izrada likovnog rješenja grba i zastave povjerena je autorima otkupljenih radova iz Osijeka Marijanu Sušcu i Mladenu Radiću. Temeljem smjernica koje je utvrdila Komisije za provođenje natječaja, autori su uz suradnju tehničkih izvođača radova, sačinili niz varijanti prijedloga grba i zastave. Provedene radnje omogućile su Skupštini Osječko-baranjske županije da na svom zasjedanju 15. travnja 1994. godine svojom Odlukom o dopuni Statuta odredi sadržaj i izgled grba, zastave i pečata Županije.

Kako, prema Zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi općina, grad odnosno županija, mogu imati svoj grb i zastavu samo uz odobrenje organa središnje državne uprave nadležnog za poslove lokalne samouprave, nakon dovršenog postupka usvajanja novih znamenja Županije podnesen je zahtjev za njihovo odobrenje. Temeljem Pravilnika o postupku za utvrđivanje grba i zastave jedinice lokalne samouprave[11] proveden je postupak, nakon kojeg je 7. srpnja 1995. godine izdano Rješenje o odobrenju Županiji da ima svoj grb i zastavu.

---

od kraljice dozvolu za uporabu starog slavonskog grba s jednim dielom grba porodice Patačića de Zajezda (sidrom). Ovo je dopustila Marija Terezija, te 1746. godine svojom listinom dodijeli Virovitičkoj županiji grb. Njegovu okosnicu čini već opisani Slavonski grb odgovarajuće stilizacije, koji pridržavaju crni orao i uspravni zlatni lav, najobljubljenije heraldičke životinje. Iznad pečata županije na povelji se nalaze i grbovi Dalmacije, Ugarske s carskom krunom iznad grba, te Hrvatske i Rame. Ovaj grb upotrebljavala je Virovitička županija sve vrijeme svoga postojanja.

[11] "Narodne novine" broj 80/94. i 26/95.

III.
ZNAMENJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

1. GRB OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Statutom Županije utvrđen je i opisan grb Županije: "Grb Županije ima oblik ovalnog u podnožju zašiljenog štita čija je visina u odnosu na širinu 3:2. U crvenom štitu između dvije srebrne grede (rijeke) u plavom polju srebrni je most na tri luka sjedinjen sa kulom na kojoj su lučni otvor za vrata i krunište. U gornjem heraldički desnom kutu zlatni je križ, u središtu zlatna šesterokraka zvijezda a u heraldički lijevom zlatno sidro. U podnožju štita u crvenom polju je zlatna kuna u pokretu u desno. Rub štita je zlatan."

U opredjeljivanju za simbole koji čine elemente grba županijska i stručna tijela koja su sudjelovala u postupku odlučivanja, vođena su spoznajom da identitet područja Osječko-baranjske županije moraju predstavljati simboli po kojima je ono i u povijesnom pamćenju i u suvremenoj stvarnosti prepoznatljivo, Opredijelila su se za povijesnu i heraldičku tradiciju koja upućuje na zaključak o milenijskoj prisutnosti hrvatskog čovjeka no ovom prostoru (kuna), njegovoj europskoj pripadnosti (most kao spona europskih prometnih pravaca) ali kazuje i o prirodnim uvjetima te prisutnosti (stalna urbana naselja na prometnim pravcima - most i kula) kao i funkcijama koje ovaj prostor ima u državnom ustrojstvu (obrana - kula). Otuda sadržaj grba oblikuje prirodne i povijesne značajke prostora Županije po kojima je on prepoznatljiv.

Pored navedenih temeljnih značenja ugrađenih simbola, heraldička pravila omogućavaju njihovo bliže tumačenje. U središtu štita jeste Osječko-baranjska županija (sjedinjeni, most = Osijek i stilizirana kula = Baranja govore o jedinstvu Županije) između dvije rijeke Dunava i Drave, koja se oslanja na Hrvatsku i Slavoniju čiji je dio (kuna). Županiju natkriljuju duhovne vrijednosti: vjera (križ) i nada (sidro) koje podupiru bitku za samobitnost (Marsova zvijezda). Prema heraldičkom tumačenju, zlatna boja ruba štita, zvijezde, križa, sidra i kune (a posebno i njezin položaj u heraldičku desnu stranu koji potencira pozitivne osobine ovog lika) naznačuju sretno doba Slavonije i Baranje te Županije, srebrna boja središnjeg simbola (mosta s kulom) pošteno srce, čistoću i vjernost, grimizno crvena boja polja na kojem su smješteni simboli silu i neustrašivost države a plava - mudrost, pravičnost, slavu i dobar glas Županije. Povijesna i heraldička osnova ovom tumačenju simbola nalazi se u sljedećem:

MOST

Mostovi su oduvijek spajali ljude, te su simbolom komunikacije i povezanosti. Oni premošćuju rijeke ali i prepreke između ljudi.

Brojna naselja, pa i u Osječko-baranjskoj županiji, nastala su na riječnim prijelazima. Posebno je izraženo značenje dravskog prijelaza kod Osijeka i prohodnost njegova zaleđa u širim prostornim relacijama. Oni su pogodovali razvitku kopnenih putova, naročito velikog transverzalnog puta iz srednjeg Podunavlja prema europskom jugu. U užem smislu promatrajući, most povezuje dva dijela Osječko-baranjske županije (Baranju sa Slavonijom) u jednu cjelinu. Upravo stoga, u svim razdobljima povijesti na ovom prostoru mostovi premošćuju rijeku Dravu - od rimskih vremena, preko čuvenog Sulejmanovog mosta (kojeg je spalio Nikola Šubić Zrinjski) do ovog današnjeg, nestalog u ratnom vihoru da bi ponovno bio obnovljen veći i ljepši nego li je prije toga bio.

Most je i nerazdvojni dio heraldičkog naslijeđa ovog područja kao sastavnica grba grada Osijeka po kojemu je ovaj grad postao prepoznatljiv. Stoga u oblikovnom smislu, svoj povijesni korijen ovaj simbol ima upravo u povijesnom grbu grada Osijeka kao sjedištu današnje Osječko-baranjske županije koja u svom imenu sadržava i njegovo[12].

Most je na ovom prostoru postao oznaka povijesnih i suvremenih europskih prometnih pravaca koji povezuju sjever s jugom Europe, pa time označava i njegovu europsku pripadnost. Simboliku mosta upotpunjava njegovo integrativno značenje slavonskog i baranjskog dijela Županije.

KULA

Povijest ovog područja obilježava rano naseljavanje i podizanje urbanih naseobina. Utvrđena naselja, kašteli i dvorci moćnih velikaša, dugo su vremena krasili njegove krajolike. Pored toga, njegova povijest ukazuje na njegovu obrambenu funkciju kao graničnog područja država koje su se na ovom području smjenjivale - od najezde barbarskih plemena na rimskom limesu, od turskih nadiranja iz vremena protjerivanja turske osmanlijske imperije (i vremena vojne krajine) do današnjih vremena koja mu daju značenje bastiona obrane neovisnosti i samobitnosti hrvatske države.

---

[12] Današnji grb grada Osijeka svoje porijeklo vuče iz grba ustanovljenog oko 1698. godine, nakon protjerivanja Turaka i uspostavljanja austrijske vlasti na ovom području, što je uređeno njegovim prvim Statutom. Temeljem tog Statuta iz 1698. godine komorska općina Osijek koristila se pečatom sa svojim grbom. Grb je kružnog oblika. Unutar kruga naglašen je most na tri luka preko rijeke koju simboliziraju posebno izraženi valovi. Na sredini mosta izdiže se pravokutna kula s tri pravokutna otvora (prozora). Iznad kule smješten je dvoglavi orao (simbol austrijske carske kuće - preuzeti simbol Svetog rimskog carstva) s krunom austrijske carske kuće iznad glava, a iznad mosta sa svake strane kule po jedan raskriljeni orao pogleda uprtog prema kuli. Ovaj grb je redizajniran tzv. Osloboditeljnom poveljom cara Franje I. Habsburškog kojom je gradu Osijeku dodijeljen status slobodnog i kraljevskog grada. Diploma o dodjeli statusa slobodnog i kraljevskog grada Osijeku sadržava i grbovnicu koju čini naslikani pečat grada s grbom i opisom. Analiza sadržaja grba grada Osijeka i njegovog razvoja od nastanka do danas omogućava tvrdnju da je konstuituitivni elementi grba (u svim njegovim varijantama i u svim vremenima) most iznad rijeke s kulom. To slijedi iz činjenice da je Osijek nastao i razvijao se zahvaljujući svom položaju prijelaza na rijeci od sjevera ka jugu još od predromanskih vremena. Poznat je po svojim mostovima iz rimskog, turskog, austro-ugarskog i današnjeg razdoblja.

Kula je i dio heraldičkog naslijeđa ovog prostora kao sastavni dio starog županijskog grba Baranje (iz 1694. godine) i grada Osijeka (s kraja 17.stoljeća) čiji je u svim razdobljima značajni strateški položaj branjen utvrdama.

U sklopu grba, kula je znamenje urbanosti (utvrđenog grada), vojne i civilne moći njenih naselja i obrambene funkcije (utvrde).

U oblikovnom smislu kula u grbu Osječko-baranjske županije svoje povijesno utemeljenje vuče iz grba Županije Baranja. Naime, povijesno promatrajući, područje Baranje obuhvaćeno današnjom Osječko-baranjskom županijom, sve do 1918. godine bilo je sjedinjeno sa Županijom Baranja Ugarske kraljevine. Iz tog razloga je u grbu Županije ugrađeno i heraldičko naslijeđe toga područja, koje svojim imenom čini sastavnicu imena današnje Županije[13].

RIJEKE

Rijeke su od prapovijesnih vremena bile prirodna staništa ljudi i mjesto nastanka njihovih naselja. To prirodno značenje rijeka posebno se izražava u Osječko-baranjskoj županiji. Važne riječne vodene arterije povezane su utokom Drave u Dunav te čine njezin prirodan okvir ali i krvotok. Na njenom se prostoru nalazi riječno čvorište, jedno od važnijih na velikom dunavskom plovnom sustavu, koje tvore plovne rijeke Drava i Dunav kao dominantni elementi zemljopisne osnove sjevernog dijela istočnohrvatske ravnice.

Rijeke u zemljopisnom pogledu oblikuju krajolike, pa su česti dijelovi heraldičkih znamenja. Rijeke Sava i Drava uokvirile su Slavoniju, pa su postale sastavnim dijelovima Slavonskog grba, a rijeka Drava dio je povijesnog grba grada Osijeka.

Budući da rijeke Drava i Dunav oblikuju ovaj prostor i čine ga prirodno prepoznatljivim u zemljopisnom pogledu, i one su nerazdvojni dio obilježja identiteta Osječko-baranjske županije.

KUNA

Prema do sada predočenim proučavanjima heraldičke povijesti Hrvatske, grb s kunom je najstariji poznati hrvatski grb, grb koji su koristili hrvatski vladari. Ta značajka nacionalnog obilježja hrvatske države potvrđivana je i u nizu drugih povijesnih situacija sve do novog nazi-

---

[13] Povijest Baranjske županije podudara se s vremenom osnutka Mađarske države na ovim prostorima. Glede porijekla njenog imena mišljenja su različita, ali većina istraživača drži da je naziv slavenskog porijekla i potječe od naziva slavenskog naselja Baranyavar koje je nedvojbeno postojalo i prije dolaska Mađara. Područje srednjevjekovne županije podudaralo se s teritorijem Pečuške biskupije, dakle protezalo se od planine Mecsek do trokuta Dunava i Drave, ali i s obje strane Drave. Ta srednjevjekovna županija nestala je u turskim nadiranjima, da bi se nakon nestanka turske vlasti s ovih prostora 1694. godine ponovo uspostavila i sezala je sve do rijeke Drave. Na tom prostoru postojala je sve do raspada Austro-ugarske monarhije 1918. godine.

Stari županijski pečat s grbom iz XVI. stoljeća (u štitu ruka u oklopu koja drži mač), 1694. godine zamijenio je novi pečat s grbom darovan od kralja Lipota I. Ovaj pečat s grbom nije pronađen, već samo njegov redizajn potvrđen 1838. godine, koji svjedoči o grbu iz 1694. U srebrenom polju sa zelene uzvisine uzdiže se kula. U sredini kule crna vrata. U luku vrata mali bijeli štit sa zlatnom krunom, a na njoj inicijali kralja Lipota i njegovog sina Josipa (L.J.) upisani sjajnim slovima. Na kuli dva muškarca odjevena u crveni kaput, plave hlače i crne čizme na ramenima nose ogromni grozd (kao simbol bogatstva ovog pretežito vinogradarskog kraja). Uz rub pečata s lijeve strane palmina, a s desne maslinova grančica.

va novčane jedinice Republike Hrvatske, tako da je i danas ona ponovno simbol hrvatske državnosti[14].

Kuna je dio povijesnog grba Slavonije kojoj pripada i prostor Osječko-baranjske županije. Stoga je činio okosnicu i grba Virovitičke županije, kojoj je Osijek od 18.stoljeća bio središte. Ovaj grb podijeljen je Županiji u trenutku pripajanja Slavonije prostoru pod vlašću hrvatskih banova (banskoj Hrvatskoj).

Značaj kune kao hrvatskog nacionalnog obilježja te njeno posebno značenje kao slavonskog obilježja, čini ovaj simbol nerazdvojnim dijelom znamenja Županije.

KRIŽ

Križ je heraldički simbol vjere. Kršćanska vjera je do danas imala i ima izuzetno značenje u oblikovanju i održanju državno-pravnog prostora i na području na kojem se prostire današnja Županija. Pored toga od 13. stoljeća Đakovo, kao dio današnje Osječko-baranjske županije je sjedište bosanskog biskupa, a od tada i današnje Đakovačko-srijemske biskupije. Vjera je bila uzdanica i utjeha te poticaj samoodržanju i u teškim trenucima.

Stoga u grbu Županije križ simbolizira upravo tu vjeru i pripadnost kršćanskoj civilizaciji.

SIDRO

Sidro je tradicionalno heraldički simbol odanosti, vjernosti i nade. U grbu Osječko-baranjske županije ima i dopunsko značenje - odlučnosti za ostanak (i povratak) na području koji njenom stanovništvu predstavlja korijene.

Svoje povijesno utemeljenje u grbu Županije, sidro preuzima iz grba Virovitičke županije[15].

ZVIJEZDA

Marsova šesterokraka zvijezda bitan je dio grba Slavonije od 1496. godine kada ga je svojom poveljom potvrdio kralj Vladislav II Jagelović. U svom djelu Stemmatographia Pavao Ritter

---

[14] Heraldički lik kune u grbu Slavonije prvi put se pojavio, koliko se danas znade, mnogo ranije, više od dva i pol stoljeća prije sačuvane Vladislavove povelje, a bio je otisnut na kovanom novcu godine 1237. u vrijeme vladavine kralja Bele IV. (1235-1270), sina Andrije II. Arpadovića, na slavonskim banovcima. Štit s kunom na pečatu ima vojvoda "čitave Slavonije" Stjepan 1267. Kuna se nalazi i na pečatu vojvode Bele, mlađeg sina kralja Bele IV. iz 1268. Heraldički lik kune nalazi se u XIII.stoljeću i na pečatima. Od 1497. godine pa do sredine XVIII. stoljeća upotrebljava ga i Hrvatski sabor u svom pečatu, što kazuje da je grb s navedenim pečatom bio službeni grb Hrvatskog sabora. Otuda Bojničić smatra da je, budući su imena Slavonija i Hrvatska u vremenu nastanka ovog imena istovjetni po sadržaju, ovaj grb "već u najstarije doba bio grb čitavog kraljevstva hrvatskoga". Pored toga, ovo je najstariji poznati hrvatski grb koji su koristili hrvatski vladari, stariji od grba "s kockama" (hrvatski) i grba "s lavljim glavama" (dalmatinski). Ovo značenje lika kune potvrđivano je i u nizu drugih povijesnih situacija sve do novog naziva novčane jedinice Republike Hrvatske, tako da je kuna i danas simbolom hrvatske državnosti. Prema tome, moguće je ustvrditi da je grb s kunom najstarije nacionalno obilježje hrvatske države.

[15] Prema povjesničaru F. Šišiću (Županija Virovitička u prošlosti, Osijek, 1896, str.99.) "kako je županija trebala i svoj pečat s grbom, to zaključi skupština zatražiti od kraljice, da bi joj dozvolila stari slavonski grb s jednim dielom grba porodice Patačića de Zajezda (sidrom), koja je premnogih zasluga stekla za virovitičku županiju (braća Ljudevit, prvi veliki župan i Aleksandar grof Patačić de Zajezda, član Komisije za sjedinjenje Slavonije s Hrvatskom, zaslužni za reinkorporaciju od turske vlasti oslobođenih područja Slavonije i Srijema banskoj Hrvatskoj koja je učinjena 1745. godine). Ovo i dozvoli Marija Terezija, te god. 1746. podieli grb".

Vitezović (1701.godine) objašnjava njeno značenje kao simbola područja koje je "neprekidno ratujući steklo nagradu silne slave"[16].

U grbu Županije ova zvijezda zadržava isto značenje - simbol je stoljetne borbe za održanje i samobitnost.

U Rješenju o davanju odobrenja, grb je opisan na sljedeći način: "Na crvenom između dvije grede u plavom polju srebrni most s kulom. U glavi zlatni križ, šesterokraka zvijezda i zlatno sidro. U podnožju zlatna kuna u pokretu."

2. ZASTAVA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Zastave imaju istu logiku nastanka kao i grbovi i pečati, mada su u praksi manje rabljene. O postojanju starih gradskih i županijskih zastava svjedoči i Naputak za privremeno uređenje županija, kotara, slobodnih i kraljevskih gradova, povlaštenih trgovišta i seoskih općina iz 1861. godine koji određuje: "Sva municipija, ukoliko su izašla iz porabe svog nekadanjeg grba, svoga pečata ili svoje zastave, vraćaju se opet u uživanje istih."[17]

Statutom Osječko-baranjske županije određeno je: "Zastava Županije je bijelo-plave boje. Na bijeloj površini njenom dužinom protežu se dva usporedna plava polja. Grb Županije položen je u središtu zastave okomito u odnosu na njenu širinu, tako da ulazi u oba plava polja. Odnos širine i dužine zastave je 1:2." U Rješenju o odobrenju grba i zastave, ona je opisana na sljedeći način: "Zastava omjera 1:2 s dvije bijelo plave trake vodoravno podijeljene uskom bijelom trakom, s grbom Županije u sredini."

Zastava Osječko-baranjske županije nema svoj povijesni uzor[18]. Stoga simboliku dvije usporedne plave pruge treba tražiti u već u grbu simbolički prikazanom međurječju Drave i Dunava.

3. PEČAT OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Prema Statutu Županije, Županija ima svoj pečat kružnog oblika veličine 50 mm. U središtu pečata smješten je grb koga kružno uokviruje natpis: Osječko-baranjska županija, Osijek.

Ovdje valja upozoriti na jezičnu dihotomiju pojmova pečatnjak i pečat. Pečatnjak je komadić kovine u obliku (uglavnom okrugle ili ovalne) pločice na čijoj je jednoj strani ugraviran grb ili drugi simbol. Pečat jeste (reljefni) otisak pečatnjaka učinjen (uobičajeno) u pečatnom vosku ili u drugom materijalu. U praksi se najčešće nazivi ova dva pojma poistovjećuju tako da se i pečatnjak naziva pečatom.

Namjena ovog pečata je protokolarne prirode, pa se stoga pečatnjak izrađuje od metala za potrebe otiskivanja suhoznaka odnosno otiskivanja u pečatnom vosku.

---

[16] prijevod s latinskog: I.Banac, Grbovi - biljezi identiteta, Zagreb, 1991, str. 128.

[17] M.Smrekar, Priručnik za političko upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, Knjiga prva, Zagreb, 1899, str.457.

[18] Ostalo je zabilježeno da je i Virovitička županija sa sjedištem u Osijeku imala svoju zastavu. Njen izgled je ovako opisan: Na bijelo-plavom štapu vije se tamno-crveno polje a usred njega županijski grb u bojama, te nad njim natpis: "Pro lege et lege" (za zakon i sa zakonom), a iznad njega rimskim brojem označena godina 1746. (MDCCXLVI).

IV.

UPORABA ZNAMENJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Prema određenju Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, na temelju mjerila koja općim aktom utvrdi predstavničko tijelo, poglavarstvo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može odobriti uporabu grba i zastave pravnim osobama radi promicanja interesa općine, grada ili županije. Slijedeći ovo ovlaštenje, sukladno Statutu Županije, uporabu znamenja - grba, zastave i imena Osječko-baranjske županije Skupština Županije je uredila posebnom odlukom objavljenom u "Županijskom glasniku" broj 2/94.). Odluka je izmijenjena u odnosu na visinu novčanih kazni 1995. godine ("Županijski glasnik" broj 5/95.), glede imena Županije (Županija Osječko-Baranjska u Osječko-baranjska županija) 1997. godine ("Županijski glasnik" broj 2/97.) te u odnosu na nadležnost za davanje suglasnosti na upotrebu znamenja 2001. godine ("Županijski glasnik" broj 9/01). Pročišćeni tekst Odluke objavljen je u "Županijskom glasniku" broj 4/02. Tekst Odluke glasi:

O D L U K A

O UPORABI GRBA, ZASTAVE I IMENA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Članak 1.

Grb i zastava te ime Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Županija), ustanovljeni Statutom Županije, mogu se rabiti samo u svrhe, na način i prema uvjetima utvrđenim ovom odlukom.

Članak 2.

Grbom i zastavom te imenom Županije predstavlja se Županija te izražava pripadnost Županiji.

Članak 3.

Grb i zastava Županije smiju se izrađivati samo u sadržaju, obliku i izgledu utvrđenom Statutom Županije i prikazanom u izvorniku ovih znamenja.

Izvornik grba i zastave Županije sadržava likovni prikaz grba i zastave, opis njihovog izgleda i značenja simbola. Likovni prikaz sadrži sliku grba i zastave u izvornim bojama te geometrijske i grafičke standarde njihova izvođenja.

Izvornik grba i zastave čuva se u Tajništvu Županije, a jedan primjerak ovog dokumenta u državnom arhivu.

Članak 4.

Grb Županije smije se izrađivati grafičkim tehnikama - tiskanjem u bojama i tiskanjem jednobojnog crteža ili kiparskim tehnikama - u reljefnoj izvedbi u različitim materijalima.

Zastava Županije može se izrađivati otiskivanjem ili našivanjem grba na obje strane zastave.

Članak 5.

Grbu i zastavi Županije ne smije se ništa dodavati, odnosno iz njih izostavljati, niti se oni smiju na drugi način mijenjati.

U svrhu ukrašavanja javnih površina povodom blagdana i prigodnih manifestacija smiju se isticati i dekorativne zastave istog sadržaja kao zastave Županije ali drugih veličina i proporcija od onih utvrđenih Statutom (jarbolske i druge zastave).

Članak 6.

Grb i zastava Županije se ne smiju unositi u sastav drugog grba ili znaka.

Iznimno od odredbe stavka 1, može se odobriti unošenje grba Županije u sastav drugog znaka:

1. organizacije ili tijela koje obavlja djelatnost od značaja za Županiju,
2. organizacije koja nosi ime Županije.

Grb Županije smije se rabiti u smislu prethodnog stavka samo u izvornom obliku na način kojim se osigurava njegovo dostojanstvo i ugled.

Članak 7.

Uporaba grba i zastave te imena Županije slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno-nastavne svrhe na način kojim se osigurava dostojanstvo i ugled Županije.

Grb i zastava Županije ne smiju se rabiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, i kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluge.

Članak 8.

Grb i zastava te ime Županije smiju se rabiti samo na način kojim se ne narušava ugled i dostojanstvo ovih znamenja odnosno Županije koju predstavljaju.

Zabranjeno je javno isticati oštećene i na drugi način izgledom nepodobne za uporabu grbove i zastave Županije.

Članak 9.

Grb Županije rabi se:

1. na zgradama u kojima su smještena županijska tijela i druga javna tijela od posebnog značaja za Županiju te u svečanim prostorijama tih zgrada,
2. u sastavu pečata županijskih tijela,
3. na poveljama i drugim svečanim aktima koje dodjeljuje Županija,
4. na službenim pozivnicama, čestitkama i drugim tiskanicama koje koriste tijela i dužnosnici Županije,

5. na službenim izdanjima čiji je izdavač Županija,

6. na izdanjima i predmetima izrađenim u svrhu turističke propagande,

7. u drugim slučajevima ako njegova uporaba nije u suprotnosti s odredbama ove odluke.

Grb Županije rabi se u sastavu znamenja javnih priznanja Županije na način utvrđen posebnom odlukom Skupštine Županije.

Članak 10.

Pečat Županije i pečati županijskih tijela s grbom Županije služe za potvrđivanje autentičnosti akata na koje se stavljaju.

Pečat Županije stavlja se na povelje, diplome i druge akte koje u svečanim prigodama dodjeljuje ili donosi Skupština Županije odnosno njena ovlaštena tijela.

Pečat Županije i pečati županijskih tijela s grbom Županije rabe se u prepisci i na drugim aktima tijela, službi i dužnosnika Županije.

Pečat Županije i pečati županijskih tijela s grbom Županije ne smiju se rabiti na aktima poslovanja, upravnim i drugim aktima na kojima je obvezna uporaba pečata s grbom Republike Hrvatske.

Izradu pečata županijskih tijela svojim aktom uređuje Poglavarstvo Županije.

Članak 11.

Zastava Županije ističe se:

1. stalno na zgradama u kojima su smještena županijska tijela;
2. na dan žalosti što ga utvrdi Poglavarstvo Županije odnosno na dan pokopa istaknutih i zaslužnih pojedinaca utvrđenih protokolarnim pravilima Županije i vije se na pola stijega;
3. na javnim mjestima u dane državnih i drugih blagdana i vije se za njihova trajanja.

Članak 12.

Zastava Županije može se isticati na javnim mjestima:

1. u međužupanijskim i međunarodnim susretima, natjecanjima i drugim skupovima;
2. u proslavama, svečanostima i prigodnim manifestacijama od značaja za Županiju;
3. u drugim slučajevima ako njezina uporaba nije protivna odredbama ove odluke.

Članak 13.

Radi osiguranja njene pravilne primjene, ovom odlukom utemeljuje se Komisija za znamenja Županije.

Predsjednika i članove Komisije iz stavka 1. imenuje i razrješava Poglavarstvo Županije. Članove Komisije Poglavarstvo imenuje iz reda stručnjaka iz područja djelatnosti značajnih za izvršavanje zadaća Komisije.

Članak 14.

Provodeći odredbe ove odluke i obavljajući nadzor nad njenom primjenom Komisija iz stavka 1:

- prati i potiče uporabu grba i zastave te imena Županije,
- na zahtjev pravnih osoba odnosno njihovih tijela i drugih podnositelja odlučuje o davanju odobrenja za uporabu grba i zastave te imena Županije,
- utvrđuje uvjete komercijalne uporabe grba i zastave Županije,
- inicira pokretanje odgovarajućih postupaka usklađivanja prakse uporabe grba i zastave te imena Županije s odredbama ove odluke.

Kada u obavljanju svoje zadaće dođe do spoznaje da su grb i zastava te ime Županije uporabljeni suprotno odredbama ove odluke, Komisija će od tijela odnosno osobe koji su grb, zastavu ili ime Županije uporabili suprotno odredbama odluke zatražiti usklađivanje njihovog postupanja s njenim odredbama.

Ukoliko tijelo odnosno osoba iz prethodnog stavka ne postupi po zahtjevu Komisije, Komisija će od nadležnog upravnog tijela zatražiti pokretanje odgovarajućeg upravnog odnosno prekršajnog postupka.

Članak 15.

Pravne i fizičke osobe smiju rabiti grb, zastavu i ime Županije u svrhe dopuštene ovom odlukom, odnosno reproducirati ga i aplicirati u druge sadržaje, pod uvjetom da zatraže i dobiju prethodno odobrenje Poglavarstva Županije.

Zahtjev iz stavka 1. mora biti obrazložen i dokumentiran idejnim likovnim rješenjem uporabe grba odnosno zastave, za koje se traži odobrenje. Zahtjev se podnosi Poglavarstvu Županije putem Komisije.

Županijsko Poglavarstvo može odobriti uporabu grba, zastave i imena Županije radi promicanja interesa Županije sukladno zakonu i ovoj Odluci.

Odluka Poglavarstva Županije je konačna.

Članak 16.

Novčanom kaznom od 1000,00 do 2000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. javno uporabi grb i zastavu u obliku ili sadržaju koji nisu utvrđeni Statutom protivno članku 3. i 5. odluke,
2. javno uporabi grb i zastavu te ime Županije na način kojim se narušava njihov ugled i dostojanstvo protivno članku 8. odluke,
3. uporabi grb bez odobrenja Poglavarstva Županije suprotno članku 15. odluke,

Za prekršaj iz stavka 1. ovog člana kaznit će se novčanom kaznom od 200.00 do 500,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Fizička osoba koja učini prekršaj iz stavka 1. ovog članka, kaznit će se novčanom kaznom od 200,00 do 500,00 kuna.

Učinitelju prekršaja iz stavka 1. izreći će se i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je učinjen prekršaj.

V.

GRAFIČKI STANDARDI ZNAMENJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Interes je imatelja grba ili drugog simboličkog obilježja da se taj simbol uvijek istovjetno reproducira, budući o prepoznatljivosti simbola ovisi njegova reprezentativna funkcija. Taj zahtjev se heraldički osigurava tekstualnim opisom znamenja, njegovim grafičkim prikazom odnosno izradom izvornika prema kojem se oblikuju sve naknadne replike. Toj svrsi je povijesno služila grbovnica. Grbovnica je dokument koja sadrži likovni prikaz grba i njegov tekstualni opis[19]. Grbovnica ima funkciju izvornika, prema kome se izrađuju kopije grbova odnosno njegove aplikacije. I prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2001. godine, baš kao i prema Zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi iz 1992. godine koji mu je prethodio (i bio važeći u trenutku ustanovljenja županijskih znamenja) grb mora biti opisan po pravilima heraldike[20] i prikazan na posebnom dokumentu[21], čiji se jedan primjerak čuva u državnom arhivu.

Slijedom ovih određenja i Statut Županije je propisao da se grb i zastava Županije smiju se izrađivati samo u sadržaju, obliku i izgledu utvrđenom Statutom i prikazanom u izvorniku ovih znamenja. Izvornik grba i zastave čuva se u Tajništvu Županije, a jedan primjerak ovog dokumenta u državnom arhivu. Svečana zastava ima funkciju izvornika za izradu drugih zastava, ali i protokolarnu svečanu funkciju. U pravilu se radi od kvalitetnijih materijala (svila), a prema Odluci o dopuni Privremenog statuta, ona se porubljuje zlatnim obrubom ili resama.

Izrada kopija grba i zastave odnosno njihova aplikacija zahtijeva precizne tehničke upute. Suvremena tehnička sredstva reprodukcije zahtijevaju, međutim, i primjerenija tehnička izražajna sredstva. Stoga se u tu svrhu izrađuju i koriste grafički standardi znamenja tehnički izraženiji nego li je to moguće izraziti likovnim interpretacijama heraldičkih povelja.

---

[19] Povijesno, riječ je o povelji (literae armales) kojom je vladar podjeljivao grb pojedincu, obitelji, gradu ili zemlji. Nastaje kao rezultat učvršćivanja vlasti vladara koja se izražava i pravom podjele grbova (zadržano do 1918. godine). Prve su grbovnice sadržavale samo tekstualni opis grba da bi od kraja XIV. st. uz tekstualni opis prihvatile i likovni prikaz grba. Od XVIII. stoljeća ima oblik bogato opremljene uvezane knjige sa deset listova. (Prema M.Grakalić, Hrvatski grb, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1990, str. 88)

[20] Opisivanje grba po pravilima heraldike se naziva blazoniranjem. Blazoniranje u heraldici znači postupak pravilnog opisivanja cijelog grba odnosno kako se crta, čita i dešifrira grb. Strogom primjenom heraldičkih pravila svi dijelovi grba - figure i boje se opisuju kako bi davatelj grba (vladar) osigurao pravnu autentičnost grba.

[21] Pravilnik o postupku za utvrđivanje grba i zastave jedinice lokalne samouprave ("Narodne novine" broj 80/94) ovaj dokument i naziva grbovnicom te uređuje njezin sadržaj, oblik i izgled, ali i postupak njezine izrade.

Toj svrsi služe grafički standardi izrade grba, zastave i pečata Osječko-baranjske županije koje dajemo u nastavku. Oni obuhvaćaju:

1. prikaz grba i to:
   - prikaz u boji
   - prikaz u crno-sivoj boji[22]
   - jednobojni (crno-bijeli) prikaz u pozitivu i negativu[23]
   - heraldički prikaz sjenčanjem (šrafiranjem)[24]
   - linijski crtež
   - konstrukcijski crtež.
2. prikaz zastave i to
   - prikaz u boji
   - konstrukcijski crtež.
3. prikaz pečata (pečatnjaka).

U grbu Županije sadržane su iz tri boje i dvije boje metala i to:

- crvena (Pantone 186 C)
- plava (Pantone 2915 C)
- crna (Pantone Black C)
- zlatna (Pantone 872 C)
- srebrna (Pantone 877 C)

Trake u zastavi su plave boje (Pantone 289 C)

[22] Prikaz grba crno-sivoj boji može se koristiti u tiskanju jednobojnih materijala kao surogat izvedbi grba u boji.

[23] Jednobojni prikaz površina načešće se koristi za potrebe reljefne izvedbe, ali ga je moguće primjenjivati i grafičkim tehnikama.

[24] Šrafiranje je grafičko (heraldičko) prezentiranje boja u grbu putem točkica i crtica. Prema temeljnim heraldičkim pravilima svaka heraldička boja prikazuje se određenim grafičkim znakom: crvena - okomite crte, plava - vodoravne crte, zelena - kose crte, crna - usko kvadratirane crte, zlato (žuta) - male točkice te srebro (bijela) - prazno.

PRIKAZ U BOJI

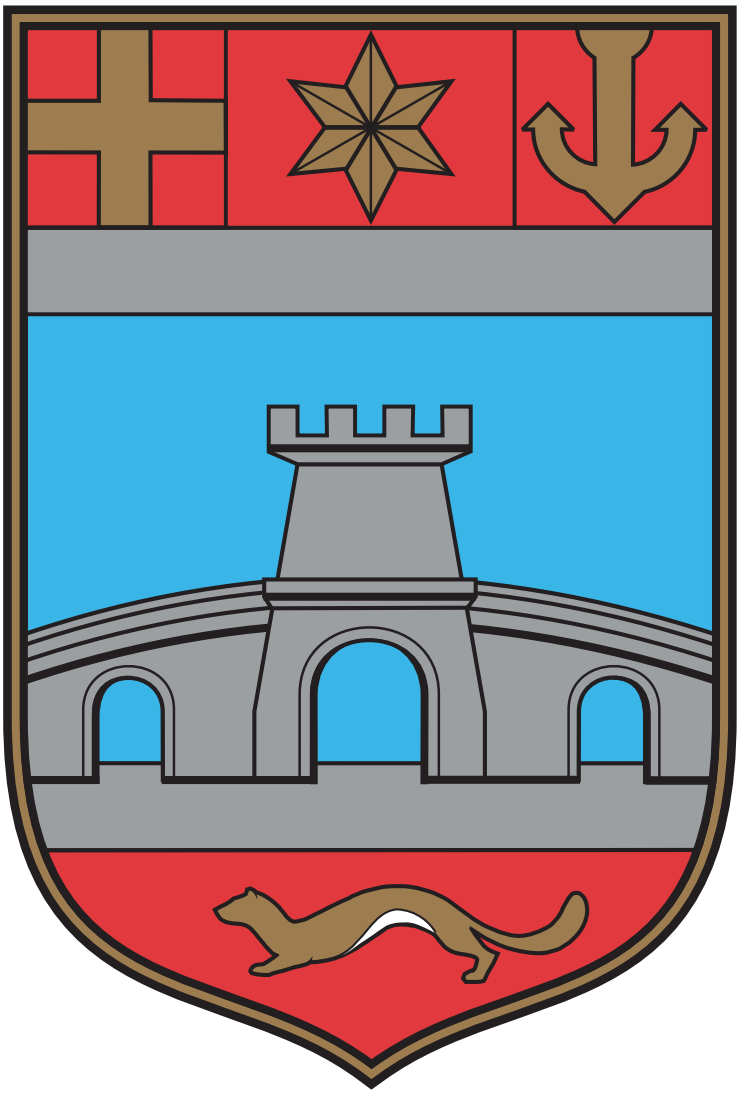

2915 C	186 C	BLACK C	872 C	877 C

GRB - CRNO-SIVI PRIKAZ

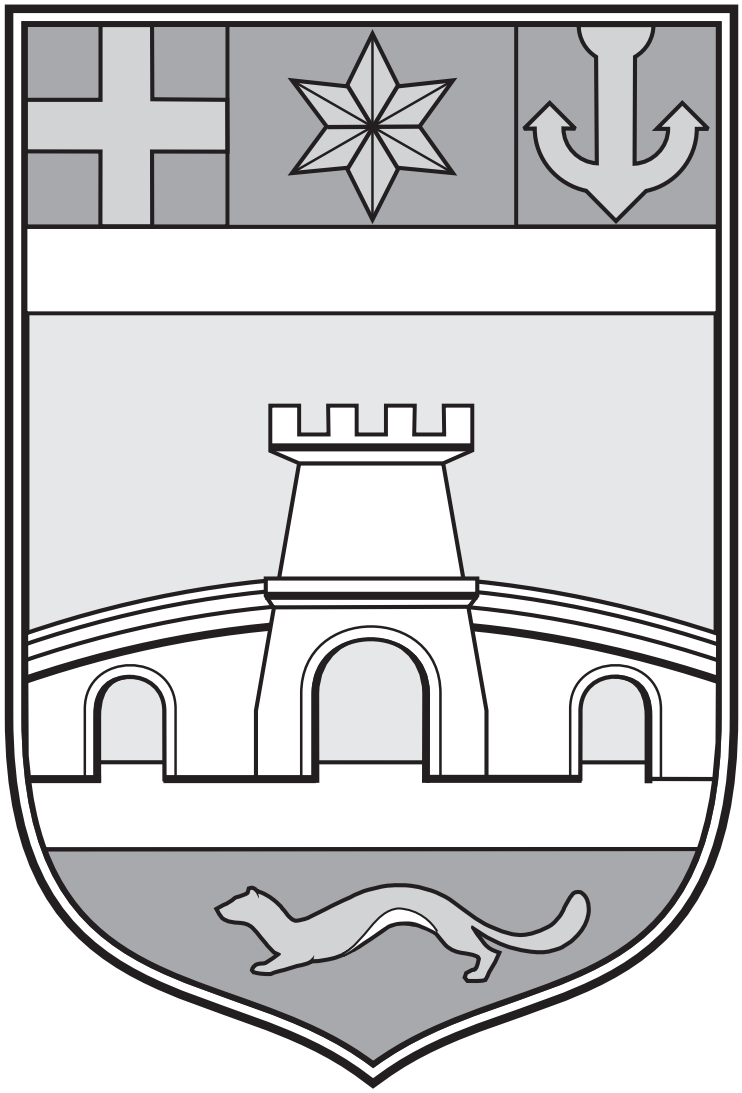

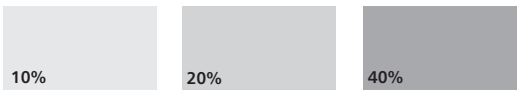

GRB - PRIKAZ U CRNOJ BOJI

GRB - PRIKAZ U CRNOJ BOJI (NEGATIV)

GRB - LINIJSKI CRTEŽ

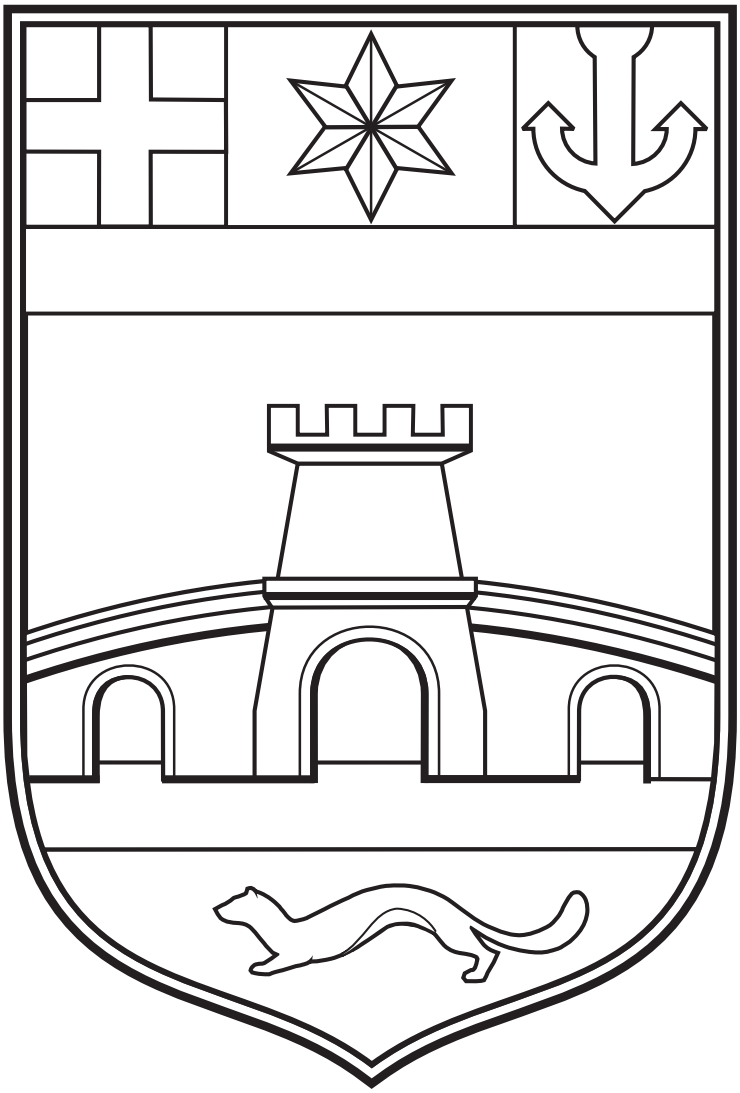

GRB - HERALDIČKI PRIKAZ SJENČANJEM (ŠRAFIRANJEM)

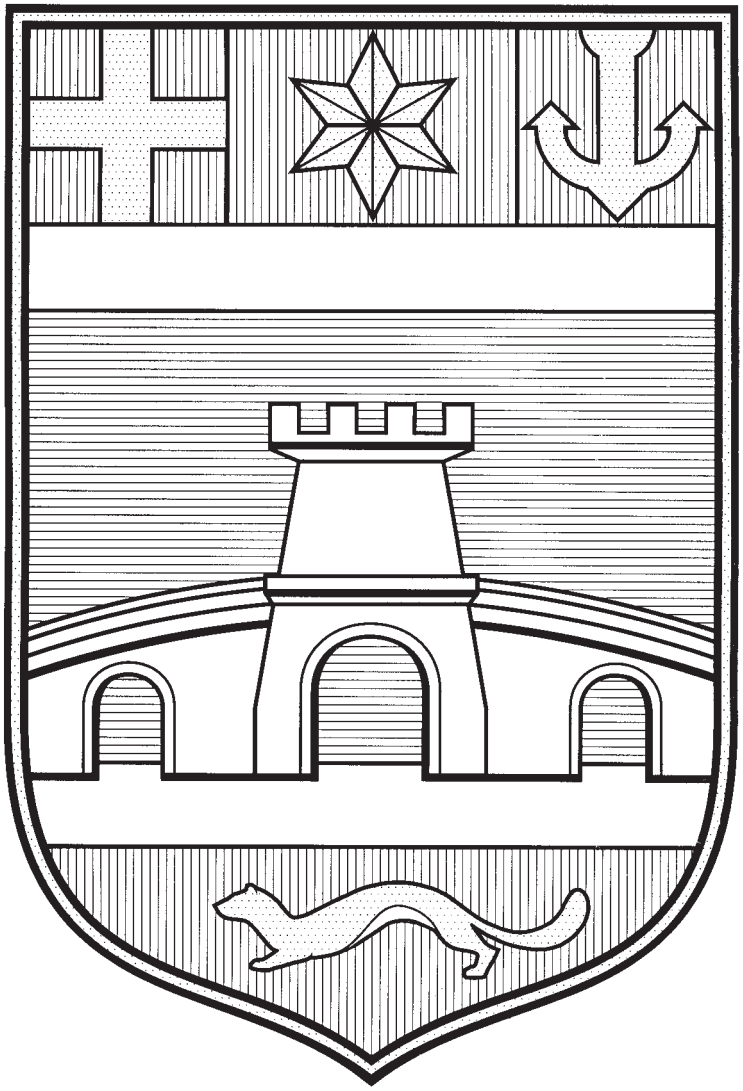

GRB - KONSTRUKCIJSKI CRTEŽ

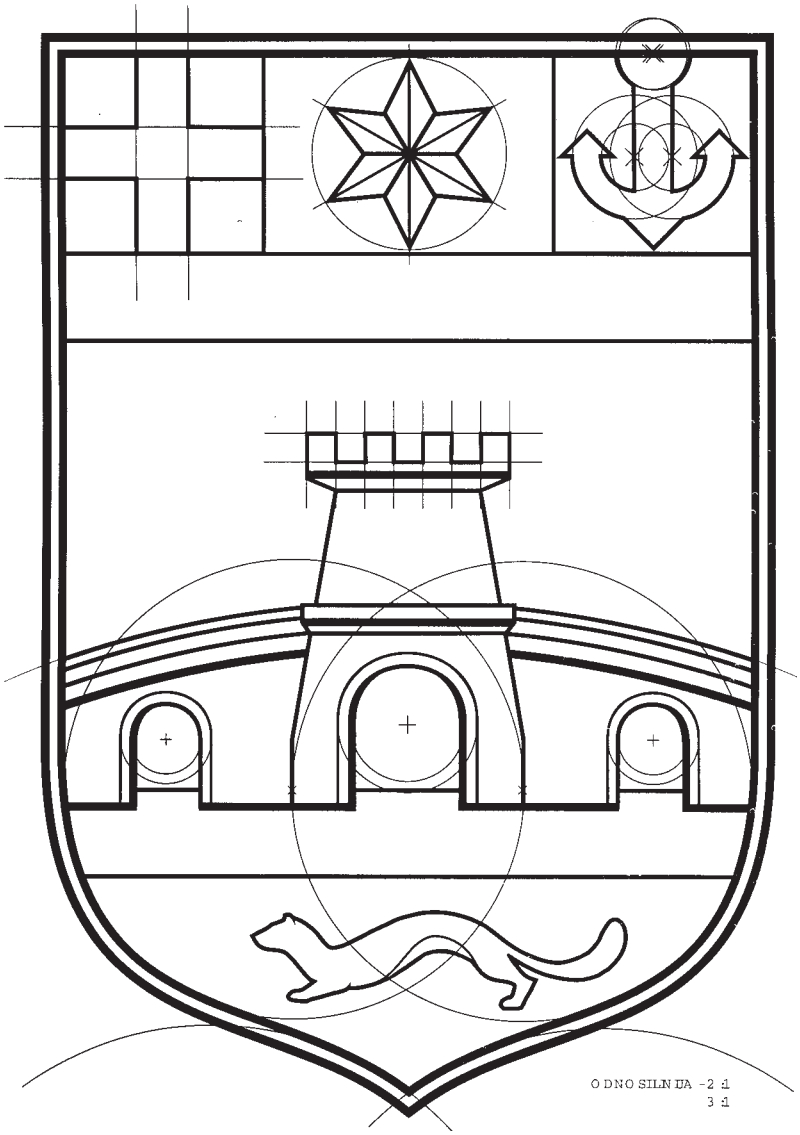

ZASTAVA - PRIKAZ U BOJI

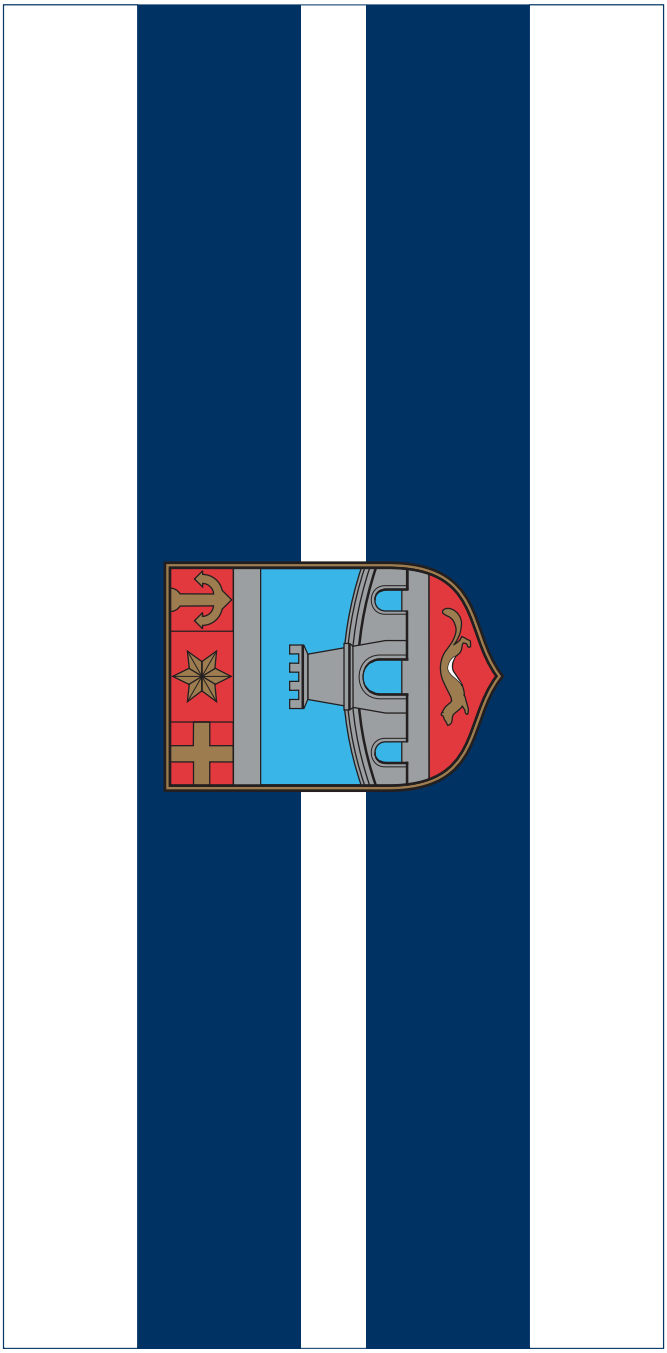

2915 C

186 C

BLACK C

872 C

877 C

289 C

ZASTAVA - KONSTRUKCIJSKI CRTEŽ

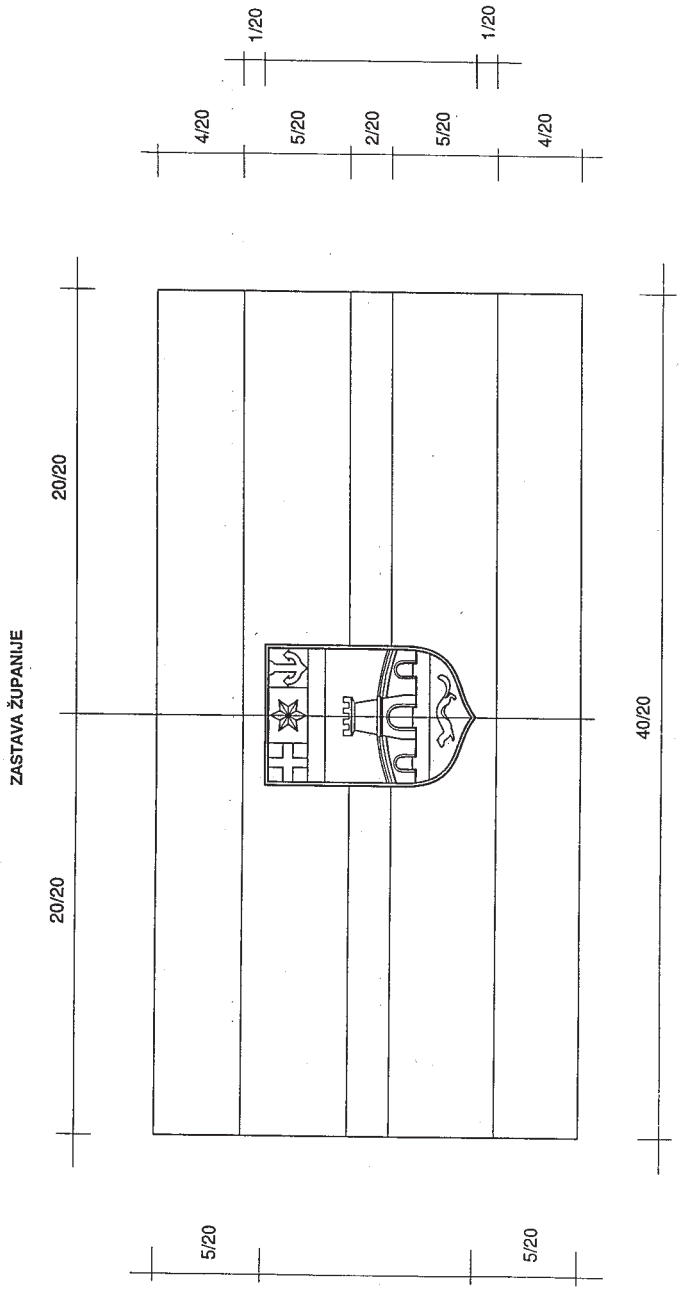

PEČAT

THE SYMBOLS OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

I.

APPROACH

From the early beginnings of his history, the man has demonstrated a necessity to symbolically represent his identity and the identity of a community he is affiliated with. This identity has been manifested by a name and audiovisual demarcations that assume the characteristics of (graphic and sonic) symbols. A symbol is connected to the man's inclination toward the abstract and his aspiration to identify, implying an abstract unity. Therefrom, the symbols of the kind motivate the man's affiliation sense. The symbols are the representative graphic or other signs that render recognizable a person, phenomenon, or an object presented. Thus, it is an identity constituent of the entity symbolized, irrespective of the fact whether it pertains to the status, authority, privileges, position, profession or other content possessed by the entity symbolically represented in this capacity. The symbol is a part of the folklore heritage and mandatory protocol staging, but it also has a far deeper sense. The history witnesses to the fact that the symbols outlive the contents they represent. When it comes to the human community and the forms of its organization, it is most frequently manifested as a coat of arms and a seal, flag, public awards (decorations), holidays or other status symbols.

The appearance of a coat of arms dates as far back as to the beginning of the 12th century, being connected to the Crusades wherein the individual feudal lords marked the soldiers by colors and signs as to differentiate them from other feudal lords' combatants. These signs have soon become the permanent symbols of the aforementioned feudal lords, i.e., their coats of arms. The coats of arms were soon accepted by other population tiers as well - lower gentry, the citizens, churches and corporations (guilds, etc.), certain towns, etc. Their usage was spread from Western Europe to other regions, so they have reached our lands in that way as well. The first coats of arms in Croatia and Slavonia emerged in the middle of the 13th century, especially as identity demarcations of the noble families and only later of certain towns and broader territorial units.

The flags have a practical function, being that of a social communication from time immemorial. The standards, especially the national ones, motivate the nationals to feel and act in certain way. They represent or render recognizable the existence, presence, origin, authority, possession, loyalty, glory, tenets, objectives and status of an entire nation. The flags declare honor and disgrace, a warning and motivation, a threat and a promise, a laudation and condemnation. They exert their influence on a school student, soldier, elector, enemy, ally and a foreigner.

Naturally, the aforementioned demarcations do not presently have the same meaning as in the time of their creation, but it is indubitable that they have also preserved their place and significance in the contemporary history, if only as the signs of recognition and differentiation

of their bearers. The aggregation of all present national, regional, and broader territorial units' symbols, such as the municipal ones, makes the treasury of the modern world's civilizational and cultural heritage richer and fuller.

The Local and Regional Self-Government Act[24] also presupposes the existence and regulates the identity symbols of local and regional self-governmental units in the Republic of Croatia, among which are the county ones as well. Pursuant to Art. 10, a county may also have its coat of arms and a flag. Local and regional self-governmental units may have a coat of arms and a flag. The local and regional self-governmental units' coats of arms and flags are stipulated by statues or statutory decision subsequent to a previous authorization provided by a central state administration body in charge of local and regional self-government. According to the Act's wording, the coat of arms has to be heraldically correct and blazoned in accordance with the heraldic rules. The coat of arms exclusively consists of an escutcheon and the content therein. As a rule, a local and regional self-governmental unit assumes its historical coat of arms and flag.

The county may authorize the physical and juristic persons to use the coat of arms provided that it evaluates this to be in the county's interest. Pursuant to the legal stipulations based upon the criteria established by a representative body's general act, the local or regional self-governmental authorities may authorize the juristic persons to use the coat of arms and the flag as to promote the interests of a municipality, city, or a county.

The Statutes on the Procedures Pertaining to the Local Self-Governmental Unit's Coat of Arms and Flag Authorization[25] regulate the issues of authorization, keeping of the inquest register concerning the authorized coats of arms and flags, and other subjects important for the fabrication and usage of these demarcations.

An identical determination was contained in the heretofore-valid 1992 Local Self-Government and Administration Act.[26] The Institutional Act[27] applies and expands this definition to also encompass the county's name, so that the competent organ should issue an authorization for the entrance of the county's name and its derivatives, its coat of arms and the flag and their imitations into an institutional title and demarcations. These guidelines have directed the County Corporation Council toward the launch of activities streamlined to the find-out of adequate Osijek-Baranja County's demarcations.

The Osijek-Baranja County's decennial celebration[28] is an occasion for the presentation of its symbols not only for the history's sake but primarily in order to facilitate and assure their rightful application. Hereby, the knowledge of a general meaning of these status symbols, and especially of the meaning of the graphical symbols in this County's demarcations, will contribute thereto.

---

[24] Cf. Local and Regional Self-Government Act, Official Gazette □ 33/01.

[25] Cf. Official Gazette □ 94/98.

[26] Cf. Art. 9 of the Local Self-Government and Administration Act, Official Gazette □ 90/92.

[27] Cf. Art. 18 of the Institutional Act, Official Gazette □ 76/93.

[28] As the territorial self-governmental units, the counties were established (returned) in the Republic of Croatia's constitutional and legal system by virtue of the 1992 Local Self-Government and Administration Act pursuant to the 1990 Constitution of the Republic of Croatia. Subsequent to the elections, the first Osijek-Baranja County Assembly was constituted on April 15, 1993.

II.

THE DESIGN OF THE OSIJEK-BARANJA COUNTY SYMBOLS

The significance and the meaning of symbols do not allow for the improvisations, a hasty and unfounded decision-making, or a superficial and inexpert implementation but a planned approach to the realization of the task. Thus, a project study titled *The Symbols of Osijek-Baranja County*[29] was devised. The aim of this material was to establish and provide for a methodological, informational, documentary and other substrata for an expert approach to the implementation of the project. It was a result of the research of disposable expert and historical sources dealing with the blazonry of the coats of arms and the design of signets, flags, and other identity symbols,[30] i.e., of other historical sources pointing toward the data and facts relevant for the approach to the establishment of contents and the design of the Osijek-Baranja County symbols. The results of the research conducted were illustrated compactly, only to an extent sufficient for an insight into all essential elements and decision-making on these issues in charge of the competent County organs. The study was also a subject of discussion of the County Corporation Council and the County Assembly and a basis for the promulgation of correspondent decisions.

The symbols' content was determined by a demand that it should stand for the identity of the entity presented. The symbols are not a mere decoration that is allowed to be voluntarily conceptualized. While respecting this determination, a demand to define the symbols' content actually implies a search for the sources of that identity. The identity of a state, region, city or other territorial unit, however, is comprised by its historical roots - by everything what has happened herein or in connection therewith. It is also comprised by its name and the history of its origination, its urban heritage, and the names of its settlements, streets, and plazas. It is comprised by its status and its right to more or less independently regulate its own organization and its functions thru the normative acts, as well as by the symbols of this status. Eventually, it is also comprised by the people that have lived and created herein.

Naturally, a capture of the tradition does not and should not imply a return to the days of yore for the sake of a literal transposition of a certain interest articulation form to our times.

---

[29] The study was devised within the project titled *A Systematic Approach to the Organization of Osijek-Baranja County as a Local Self-Governmental and Administrative Unit*, conducted by the Osijek-Baranja County Archives, Osijek, 1993.

[30] The study was especially founded on the results of a research in the auxiliary historical sciences — heraldry, examining the origin, development, and artistic design of the coats of arms, and sphragistics, dealing with the origin, development, manufacture, and application of signets and signet rings.

The tradition is necessary for the sake of a rightful identification of the things comprising a civilizational achievement, which construes the only valid basis for the provision of answers raised by the future to the present time.

The Local Self-Government and Administration Act also signifies this source by virtue of its provision according to which a central state administration organ in charge of local self-governmental affairs may withhold an authorization pertaining to a coat of arms or a flag provided that the coat of arms content is contrary to the historical or real state of affairs or if it is insufficiently differentiated from the coat of arms of the other local self-governmental unit; when it comes to the flag, however, it may withhold its authorization only for the sake of public respect with regard to the content and color symbolism.[31]

The study of the origins of identity of the region nowadays organized as Osijek-Baranja County directs toward an examination of the region's historical and heraldic heritage. It pertains to the coats of arms, seals, and standards that have represented this region, i.e., its parts, in the past. As Osijek-Baranja County pursuant to the Act on the Territory of Counties, Cities, and Municipalities in the Republic of Croatia does not have a historico-spatial tradition of its own in its spatial scope, the heraldic heritage pertains to the broader regions wherewith the present County was affiliated (the region of Slavonia and Baranja and Virovitica County), i.e., to the cities and municipalities in its territory (Osijek, Đakovo, and Valpovo). The analysis of the historical and heraldic heritage displays the coats of arms, signets, and banners that have historically marked the region and that should have been respected while entertaining the proposals concerning the identification of the elements of the future Osijek-Baranja County symbols. One should emphasize hereby not only the significance and the meaning of the territorial units' symbols (regions, counties, and cities) but also of the heraldic demarcations of the distinguished and powerful noble families from this area (Korogy, Gorjanski, Morović, and others) that have marked the history of this region as the owners of individual cities and areas or as the mighty viceroys. Historically, especially emphasized hereby is the heraldic heritage of Slavonia[32] and Virovitica County.[33]

---

[31] Cf. Art. 9, Para. 4 of the abovementioned Act.

[32] Pursuant to the Charter bestowed by the Croato-Ugric King Ladislaus II Jagiello on December 8, 1496 (whereby the original charter is deposited in the so-called Chest Box of Privileges in the Zagreb-based National Archives), the coat of arms of the Slavonian Kingdom is blazoned as follows: on the escutcheon azure, two bars argent (representing the rivers of Sava and Drava according to the Charter's text), between the bars (rivers) a fess gules bearing a weasel proper courant (the right side of the coat of arms is the left side to the observer). In the center chief, an estoile or (gules) (the symbol of Mars). The decoration is placed around the escutcheon: above the escutcheon, a crested heaume with the escroll or, azure, and vert, with a wing azure in lure bearing the escutcheon without the estoile charged. A mantling azure and or descends from the heaume, cloaking the escutcheon broadly. The Slavonian coat of arms is evaluated to be the most beautiful Croatian and national coat of arms, highly artistically designed, with the respect of all heraldic rules of the age (cf. Marijan Grakalić, *Croatian Coat of Arms*, Zagreb, 1990, p. 47).

[33] The coat of arms of Virovitica County it is especially worth emphasizing with regard to the fact that it was seated in Osijek, irrespective of its title. The history of its design and its content are most immediately connected to the establishment of the County itself in 1745. Subsequent to the eviction of the Turks from this region, Austria established a military authority in the form of the Border, having also founded the Osijek-seated Slavonian Territorial Government in 1736. Upon the Croatian Parliament's request to "rejoin the Lower Slavonia with the rest of the Kingdom," Slavonia was extracted from the Border in 1745 subsequent to certain preparations and conjoined to

Pursuant to the Assembly's Conclusion that also stipulates a mandatory content of the County coat of arms and the flag and whose ideational design was to be searched for thru a public contest, the County Corporation Council has invited tenders for the selection of an ideational design of the County's coat of arms and the flag. In order to assure a high-quality preparation and contest conduct, the County Corporation Council founded a Commission for the Conduct of Contest Pertaining to the Submittal of an Ideational Design for the Osijek-Baranja County Symbols and an expertly equipped Jury. The expert members of the Jury were nominated by the County Corporation Council as to evaluate and select the solution out of the works collected throughout the contest. Within the open contest deadline, a total of 68 individual designs has arrived. Subsequent to the examination of each work individually, the graphic design layout was on that basis entrusted to the Osijek authors of the bought-back works, Messrs. Marijan Sušac and Mladen Radić. Based upon the Commission-stipulated guidelines, the authors have made a series of coat of arms and flag proposals in cooperation with the technical implementers. The activities conducted have facilitated the Osijek-Baranja County Assembly to determine the content and the outlook of the County coat of arms, flag, and the seal in its session held on April 15, 1994 by virtue of its Decision on the Addendum to the Statute.

As a municipality, city, or a county may have a coat of arms and a flag of their own only subsequent to an authorization of the central state administration organ in charge of local self-governmental affairs according to the Local Self-Government and Administration Act, a request for their authorization was submitted following the completion of the procedure pertaining to the adoption of the new County symbols. The procedure was conducted on the basis of the Rulebook on the Procedures for the Establishment of the Coat of Arms and the Flag of a Local Self-Governmental Unit,[34] whereafter a Decision authorizing the County to have their coat of arms and a flag was promulgated on July 7, 1995.

---

the Zagreb-seated Banate of Croatia. In such a way, the Croatian medieval tradition of a county-based organization, interrupted by the Turkish occupation, was restored in this region as well. Virovitica County retained its old name, but was territorially much more extended than the old one (that has encompassed only the Virovitica area). This time, it pertained to the area also encompassing the Brod, Podravska Slatina, Našice, Valpovo and Osijek territories. In the beginning, from 1745 on, the County Assembly was alternatively in session in Virovitica, Osijek, and Valpovo, while the County dignitaries were seated in both Virovitica and Osijek. Shortly, the seat of all bodies and County dignitaries was moved to Osijek. Provisionally and shortly, Virovitica County was renamed (to Osijek County), ceded to exist for 10-odd years at the time of a provisional abolishment of county organization (during absolutism), but was restored and was titled Virovitica County up to the end of its existence.

The first County Assembly of the newly established Virovitica County was convened on December 9, 1745 in the Osijek's Inner City (in the Osijek Citadel). As the County also needed its seal with the coat of arms, the Assembly concluded to ask the Queen for permission to use its old Slavonian coat of arms with a part of the familial Patačić de Zajezda coat of arms (the anchor). The Queen Mary Theresia allowed it, so she conferred the coat of arms to Virovitica County in 1746 by virtue of her Charter. Its backbone is comprised of the heretofore blazoned and adequately styled Slavonian coat of arms, supported by an eagle sable and a lion rampant or, the most adored heraldic beasts. Above the County's seal, the coats of arms of Dalmatia, Hungary with a ducal coronet above the coat of arms, Croatia and Rama are charged on the Charter. This coat of arms was used by Virovitica County during its entire existence.

[34] Cf. Official Gazette □ 80/94 and 26/95.

III.

THE SYMBOLS OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

COAT OF ARMS OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

The County Statute stipulates and blazons the County coat of arms: "The County coat of arms shall assume the form of an oval shield, heart-shaped in base, whose height with regard to its width shall be at a ratio of 3:2. On the escutcheon gules, between two bars argent (rivers), on the fess azure there shall be a bridge of three arches conjoined to a tower embattled, all argent. In the dexter chief, there shall be a cross, in the center chief a mullet of six points, and in the sinister chief an anchor, all or. In the center base, a weasel courant or shall be charged. The escutcheon fimbriation shall be or."

When opting for the symbols comprising the elements of the coat of arms, the County and other expert bodies taking part in decision making were guided by the cognition that the identity of the territory of Osijek-Baranja County has to be represented by the symbols that have made it recognizable both in historical memories and in modern reality. They have opted for a historical and heraldic tradition that refers to the deduction about a millennial presence of Croatian man in this region (the weasel), about his European affiliation (the bridge as a junction of European traffic routes), but that also speaks of natural conditions for that presence (permanent urban settlements on traffic routes - the bridge and the tower) as well as of the functions this region performs in state organization (defense - the tower). Therefrom, the bearings on the coat of arms shape physical and historical characteristics of the territory of the County that make it recognizable.

In addition to the basic meanings of the symbols incorporated, heraldic rules enable their closer explanation. Osijek-Baranja County is in the center of the escutcheon between the Danube and the Drava Rivers (the conjoined bridge, standing for Osijek, and the stylized tower, standing for Baranja, speak of the unity of the County), leaning on Croatia and Slavonia, a part whereof it is (the weasel). The County is surmounted by spiritual values, the faith (cross) and the hope (anchor), that support the battle for independence (the star of Mars). In accordance with a stemmatographic explanation, the or escutcheon, American star, cross, anchor and weasel fimbriation, especially a dexter position of the last that potentiates positive characteristics of the charge, designates a prosperous period of Slavonia and Baranja and of the County, the argent tincture of the main charge (the towered bridge) designates an honest heart, purity, and fidelity, the gules tincture of the escutcheon designates power and intrepidity of the State, while the azure designates the prudence, glory, and excellent reputation of the County. In this blazonry, a historical and heraldic basis is provided by the following:

THE BRIDGE

Bridges have always connected people, being the symbols of communication and integration. They surmount the rivers as well as the obstacles between people.

Many settlements, likewise those in Osijek-Baranja County, were established at fords. Particularly emphasized is the significance of the Drava River crossing near Osijek and passableness of its hinterland in broader spatial relations. The crossings were favorable to the development of overland routes, especially to the great transversal one leading from the Central Danube Basin to the European south. In a narrower sense, the bridge connects into an entirety two parts of Osijek-Baranja County (Baranja with Slavonia). Exactly for this reason, bridges have surmounted the Drava in this region in all periods of history, from the Roman Era, via the world-famous Suleiman's bridge (burnt by Nikola Šubić Zrinjski), to the present one, which perished in the winds of war but was reconstructed larger and more beautiful than ever.

The bridge is also an inseparable part of the heraldic heritage of this region, being a component of the achievement of the City of Osijek that has made the city recognizable. Thus, in a design-related perspective, this symbol has a historical backing of its own in the historical coat of arms of the City of Osijek as the seat of the present Osijek-Baranja County, which incorporates the name of the city in its proper name.[35]

In this region, the bridge has become an emblem of historical and modern European traffic routes that connect the north of Europe with its south, simultaneously connoting the European affiliation of the region as well. The symbolism of the bridge is completed by its integrative importance for the Slavonian and for the Baranja portion of the County.

THE TOWER

The history of this region is marked by an early colonization and establishment of urban settlements. Fortified burgs, citadels, and castles of prestigious nobility decorated its landscapes for a long time. Additionally, its history implies its defensive function as a border region

[35] The today's coat of arms of the City of Osijek derives its origin from a coat of arms designed in 1698, subsequent to the eviction of the Turks and the establishment of the Austrian rule in this region, what was stipulated by its first Statute. On the basis of this 1698 Statute, the Chamber Municipality of Osijek used a seal with its coat of arms. The coat of arms is circular. Within the circle, embossed is a triple-arched bridge surmounting a river, symbolized by specially embossed waves. In the middle of the bridge, erected is a rectangular tower with three rectangular apertures (windows). A double-headed eagle is positioned above the tower (symbolizing the Austrian czarist dynasty, which is an adopted symbol of the Holy Roman Empire), having the Austrian czarist crown above its heads, while two spread-winged eagles observing the tower are depicted above the bridge laterally in respect to the tower. This coat of arms was redesigned in the so-called Charter of Liberties drawn by the Czar Francis I Habsburg, whereby the status of a free royal town was conferred to the City of Osijek. The Diploma on the Conferral of the Status of a Free Royal Town to the City of Osijek also contains an armorial, comprised by a depicted municipal seal with a heraldic device and a description. An analysis of the content of the City of Osijek's coat of arms and its development from the day of origin up to nowadays circumstantiates a purport that a towered bridge surmounting a river are the coat of arms' constituents (in all its variants and in all epochs). It emanates from the fact that Osijek was established and has developed on its ford position southward since the pre-Roman times. The city is known after its bridges from the Roman, Turkish, Austro-Hungarian and the present era.

of mutually successive states, from the invasion of barbaric tribes at the Roman limes, Turkish inroads at the time of expulsion of the Ottoman Empire (and the time of the Military Frontier), up to nowadays, ascribing thereto a connotation of a bulwark for defense of independence and sovereignty of the Croatian state.

The tower is also a part of the heraldic heritage of the region as a component of the old Hungarian Baranya County coat of arms (dating back to 1694) and that of the City of Osijek (late in the 17th c.), whose important strategic position was defended by fortifications in all periods.

Within the coat of arms, the tower is a symbol of urbanity (of a fortified town) as well as a symbol of defensive function (fortification).

In a design-related perspective, the tower on the Osijek-Baranja County coat of arms has a historical backing of its own in the Baranya County achievement. Namely, observing historically, the Baranja region encompassed by the present Osijek-Baranja County was united with the Ugric Kingdom's Baranya County up to 1918. Therefore, the Osijek-Baranja County coat of arms has also incorporated the heraldic heritage of that region, whose name comprises a component of the present County's appellation.[36]

THE WEASEL

In accordance with the studies of Croatia's armorial history presented so far, the weasel-bearing escutcheon is the oldest known Croatian coat of arms, used by Croatian rulers. This characteristic of a national token of the Croatian state has been confirmed also in a series of historical events up to the new appellation of the legal tender of the Republic of Croatia, so that it is presently again a symbol of Croatian statehood.[37]

---

[36] The history of Baranya County coincides with the establishment of the Hungarian state in this region. There are arguments with regard to the origin of its name, but the majority of researchers claim that the title is Slavic in its origin, being derived from the name of the Slavic settlement called Baranyavár, which has indubitably existed even prior to the Hungarian arrival. The territory of the medieval County concurred to that of the Pécs Diocese, i.e., was extended from the Mecsek Mountain to the Danube – Drava triangle, as well as on the both Drava banks. The medieval County perished during the Turkish inroads, being reestablished in 1694 and reaching up to the Drava subsequent to the disappearance of the Turkish rule from this region. In this territory, it existed up to the dissolution of the Austro-Hungarian Monarchy in 1918.

The old County seal with the 16th-century coat of arms (depicting an armored hand wielding a sword) was replaced by a new one in 1694, donated by the King Lipot I. This seal with the coat of arms was unfound, but its redesign was confirmed in 1838, which evidences to the 1694 coat of arms. The seal is blazoned as follows: in a fess argent, a tower on a mount, in the middle of the tower a portcullis sans chain sable, in the portcullis arch, an inescutcheon argent with a ducal coronet or, bearing the initials of the King Lipot I and his son Joseph (L. J.), inscribed in shiny letters, on the tower, two men dressed in a coat gules, pants azure, and the boots sable, bearing a gigantic bunch of grapes (as a symbol of richness of this predominantly vintners' region), and toward the seal's rim, a palm branch on the sinister and an olive sprig on the dexter.

[37] As it is known nowadays, the heraldic charge of a weasel in the Slavonian coat of arms appeared for the first time much earlier, more than two and a half centuries prior to the preserved Ladislaus' Charter, being also imprinted on the 1237 Slavonian *banovac* coins during the rule of the King Béla IV (1235 – 70), the son of Andrew II of the Árpád dynasty. In 1267, a weasel-charged escutcheon was an achievement on the seal of Stephen, the "duke

The weasel is a charge on the historical coat of arms of Slavonia, whereto the territory of Osijek-Baranja County belongs as well. Thus, it constructed a backbone for the achievement of Virovitica County, seated in Osijek since the 18th c. This patent of arms was issued to the County at the moment of Slavonia's annexation to the territory under the rule of Croatian viceroys (the Banat of Croatia).

The importance of the weasel as a Croatian national symbol and its special connotation as a Slavonian emblem make this bearing an inseparable part of County's blazon.

THE CROSS

The cross is a heraldic symbol of faith. Up to the present time, the Christian faith has had a paramount importance for the formation and preservation of the public-law territory wherein the County extends today. Additionally, the city of akovo, as a part of today's Osijek-Baranja County, is the seat of the Bosnian bishop since the 13th c., and thence of the Đakovo-Sirmium Diocese as well. The faith has been a mainstay, consolidation, and impetus to survival even in hard times.

Consequently, the cross on the County's coat of arms symbolizes exactly that faith and affiliation with the Christian civilization.

THE ANCHOR

The anchor is traditionally a heraldic symbol of loyalty, fidelity, and hope. On the escutcheon of Osijek-Baranja County, it has an additional meaning - a determination to stay (and return) in the territory that represents the roots to its population.

The anchor on the County coat of arms has its historical backing in the blazon of Virovitica County.[38]

---

of entire Slavonia." The weasel is also findable on the 1268 seal of Duke Béla, the junior son of the King Béla IV. In the 13th c., the heraldic charge of a weasel was findable also on the seals. Since 1497 up to the mid-18th c., it was also used by the Croatian Parliament in its seal, which circumstantiates that the coat of arms with the aforementioned seal was the official heraldic device of the Croatian Parliament. Therefrom emanates Ivan Bojničić's opinion that this coat of arms "was the coat of arms of the entire Croatian kingdom already in the oldest epochs," for the names Slavonia and Croatia are identical content-wise at the time of the establishment of these notions. Additionally, it is the oldest coat of arms used by the Croatian rulers, older than the "checkered" (Croatian) and the "lion heads affronté" (Dalmatian) ones. This meaning of the weasel charge has been circumstantiated in a series of other historical situations up to the name of the Republic of Croatia's currency, so that the weasel is even presently a symbol of the Croatian statehood. Thus, it is possible to claim that the weasel-charged coat of arms is the oldest national symbol of the Croatian state.

[38] According to the historian Ferdo Šišić, (*Virovitica County in the Past*, 1896, p. 99), "as the County also needed its seal with a coat of arms, the Assembly concluded to ask the Queen to allow it the usage of the old Slavonian coat of arms with a part of the heraldic device of the Patačić de Zajezda family (the anchor), which has been credited with many merits for Virovitica County (brothers Ljudevit, the first Grand County Prefect, and Aleksandar, Count Patačić de Zajezda, a member of the Commission for Slavonia's Unification with Croatia, both credited with the reincorporation of the Slavonian and Sirmian regions liberated of the Turkish rule to the Banate of Croatia in 1745). Mary Theresia allowed it and conferred the coat of arms in 1746."

THE MULLET

The six-point star of Mars is an essential part of Slavonia's coat of arms since 1496, when it was confirmed in a charter granted by King Wladyslav II Jagiello. In his work *Stemmatographia*, Pavao Ritter Vitezović explained (in 1701) its significance as a symbol of the region that "has received an award of eternal glory through an uninterrupted warfare."[39]

On the County coat of arms, the mullet retains the same meaning - it is a symbol of a centennial struggle for survival and independence.

In the Resolution on Approbation of the Osijek-Baranja County Flag and Coat of Arms, the coat of arms is blazoned in the following way: "On the escutcheon gules, between two bars argent, on the fess azure there shall be a bridge of three arches conjoined to a tower embattled, all argent. In the dexter chief, there shall be a cross, in the center chief a mullet of six points, and in the sinister chief an anchor, all or. In the center base, a weasel courant or shall be charged."

FLAG OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

The flags follow the same origination logic as the coats of arms and seals, although they are less applied in practice. The 1861 Directive on the Provisional Organization of Counties, Districts, Free and Royal Towns, Privileged Market Towns and Rural Municipalities witnesses to the existence of old municipal and county flags while stipulating that "all the municipals shall resume the usage of their heretofore-applied coat of arms, seal, or flag, provided that they have ceased to use them."[40]

The Statute of Osijek-Baranja County stipulates the following: "The County flag shall be tinctured argent and azure. On the field argent, two bars azure shall be charged longitudinally. The County coat of arms shall be placed as an inescutcheon vertically with regard to its width, entering into both bars azure. The flag width and length shall be at a ratio of 1:2." In the Resolution on Approbation of the Osijek-Baranja County Flag and Coat of Arms, the flag is blazoned in the following manner: "a flag at a ratio of 1:2 with two alternate bars argent and azure placed horizontally and divided by a narrow bar argent, having the County coat of arms as an inescutcheon."

The flag of Osijek-Baranja County does not have a historical vexillological paragon of its own.[41] Therefore, the symbolism of two parallel bars azure should be searched for already in the Drava and the Danube River deltas emblazoned on the coat of arms.

---

[39] Translated from the Latin by Ivo Banac in *Coats of Arms — Symbols of Identity*, Zagreb, 1991, p. 128.

[40] Cf. Milan Smrekar, *A Manual for the Political-Administrative Services in the Kingdoms of Croatia and Slavonia*, Vol. I, Zagreb, 1899, p. 457.

[41] It has remained recorded that the Osijek-seated Virovitica County also had a flag of its own. It was blazoned as follows: "on a fess gules, an escutcheon bearing the County coat of arms proper, above a device reading *Pro lege et lege* ("for the law and legally"), and above all the year 1746 written in Roman numerals (MDCCXLVI), displayed on a white-blue mast."

SEAL OF OSIJEK-BARANJA COUNTY

Pursuant to the County Statute, the County has its 50-mm circular seal. The coat of arms encircled by the *Osječko-baranjska županija, Osijek* inscription is positioned centrally.

Hereby, it is worth warning against the lexical dichotomy of the terms signet and the seal. The signet is a piece of metal in the shape of a (usually circular or oval) plate bearing an engraved coat of arms or other symbol on one side. The seal is a (relief) impression of the signet (usually) made in sealing wax or other material. These terms are most frequently equalized in practice, so that a signet is also dubbed seal.

The usage of this seal is dedicated to protocol purposes, so the signet is manufactured out of metal as to be impressed as a dry mark, i.e., to be impressed in sealing wax.